

Vai pilnveidotajā mācību saturā atsevišķi definēta arī karjeras izglītība?

<https://www.skola2030.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi/vai-pilnveidotaja-macibu-satura-atseviski-defineta-ari-karjeras-izglitiba>

Karjeras izglītība ir integrēta visā pilnveidotajā mācību saturā un pieejā. Pilnveidotā mācību satura būtība ir vērsta uz to, lai skolēniem būtu iespēja atklāt, attīstīt un pilnveidot savas stiprās puses, realizēt intereses, mācīties darot, skaidri apzinoties katras darbības sasniedzamos rezultātus, kā arī saņemt pilnvērtīgu atgriezenisko saiti.

Spēkā esošajos normatīvajos aktos nav atsevišķi aplūkota karjeras izglītība kā mācību priekšmets, taču ir minēti satura īstenošanas principi un sasniedzamie rezultāti mācību jomās attiecībā uz karjeras izglītības jautājumiem. Karjeras izglītība pilnveidotajā mācību saturā iekļauta gan skolēniem plānotajos sasniedzamajos rezultātos mācību jomās, gan caurviju prasmju mērķos.

Vispārējās vidējās izglītības standartā MK noteikumu Nr. 416. 14.7. punktā par mācību satura īstenošanas principiem teikts: “Izglītības iestāde rosina skolēnus laikus un mērķtiecīgi apzināties savas intereses, turpmāko studiju un profesionālās darbības virzienus un iespējas, piedāvājot daudzveidīgas darbības un karjeras izglītības pieredzi mācību procesā, kvalitatīvu un daudzpusīgu informāciju par turpmāko studiju un profesionālās darbības iespējām, individualizētas konsultācijas un atbalstu”.

Turpat 2. pielikumā pie plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem svešvalodā 1.2.4. punktā teikts, ka skolēns: “Meklē iespējas savai izaugsmei starptautiskā akadēmiskā vidē, izstrādā karjeras plānu un sagatavo tam nepieciešamo dokumentāciju svešvalodā.” Turpat 3. pielikumā sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā 1.1. punktā teikts, ka skolēns augstākajā apguves līmenī “izmantojot kritisko domāšanu, formulē savas vērtības, izvērtē individuālās zināšanas, prasmes un atpazīst iztrūkstošo. Pieņem lēmumus par prasmju attīstīšanu un profesionālo pilnveidi savā turpmākās karjeras vadībai, lai elastīgi pielāgotos pārmaiņām.” Nozīmīga karjeras izglītības satura daļa ir pašvadītas mācīšanās caurvija, kas ietver to, ka skolēns apzinās sevi kā indivīdu, savas vēlmes, vajadzības un intereses, izvirza mērķus un plāno, kā tos sasniegt utt.

Daudzās skolās darbojas karjeras konsultants vai profesionāls pedagogs karjeras konsultants (PKK), kurš var veidot sadarbību starp skolēnu, skolotājiem, atbalstīt personālu un skolas administrāciju un sniegt metodisku, informatīvu atbalstu skolotājiem, tostarp – kā karjeras jautājumus var iekļaut mācību saturā un procesā (darba pasaules izziņāšana, profesiju iepazīšana, izglītības iespēju izpēte, mērķu plānošana u. c.), un kurš arī atbalsta skolēnus savu spēju un interešu apzināšanā un turpmākās karjeras un izglītības jautājumos.

Pedagogu karjeras konsultantu (PKK) ieteicamie darbības virzieni skolā.

- PKK ir galvenais sadarbības uzturētājs starp skolēnu, pedagogiem, atbalsta personālu un skolas administrāciju, kas nodrošina savu zināšanu un pieredzes pārnesi karjeras izglītības dziļākai integrēšanai dažādās mācību jomās.
- PKK veicina skolotāju savstarpējo sadarbību mācību jomu ietvaros un starp jomām, iedod instrumentus, kā identificēt karjeras vadības prasmes pilnveidotajā mācību saturā un attīstīt tās.
- PKK sniedz metodisku, informatīvu un konsultatīvu individuālo atbalstu skolēniem pamatskolā izsvērtu karjeras lēmumu pieņemšanai, lai izvēlētos vispārējās vai profesionālās izglītības virzienu un veidotu savām tālākajām profesionālajām un personīgajām interesēm atbilstošu karjeras plānu pēc 9. klases.
- PKK seko mācību satura sasaistei ar turpmākās izglītības un darba ceļu, piedāvājot skolēniem, viņu vecākiem un skolotājiem informāciju par darba tīrgus attīstības tendencēm un dažādām izglītības iespējām Latvijā un pasaulē.

Pārejot uz jauno vidusskolas modeli, PKK var sniegt skolēniem nepieciešamo individuālo atbalstu vidējās izglītības izvēlēs. Ieteicamās darbības.

- PKK veic skolēnu interešu un vajadzību izpēti.
- Balstoties uz izpētes datiem, PKK sniedz atbalstu skolas administrācijai izglītības piedāvājuma veidošanā.
- PKK informē skolēnus un viņu vecākus par skolas izglītības piedāvājumu.
- PKK sniedz individuālu atbalstu skolēniem, veidojot individuālo mācību plānu (palīdz izvēlēties vispiemērotāko padziļināto kursu komplektu), balstoties uz skolēna spējām, interesēm un skolas piedāvājumu.
- PKK veic skolēnu interešu un vajadzību monitorēšanu un fiksē izmaiņas attiecībā uz skolēna nākotnes plāniem.
- PKK sniedz individuālu atbalstu skolēniem visā vidējās izglītības pakāpē, kopā ar skolēnu modelē nepieciešamās izmaiņas skolēna individuālajā plānā, kā arī aktualizē šos jautājumus skolas administrācijai un iesaistās labāko risinājumu izstrādē.